

Egosy pöwhe çöññelik

Category: Kitapcy, Maliýe we ykdysadyýyet

написано kitapcy | 24 января, 2025

Egosy pöwhe çöññelik EGOSY PÖWHE ÇÖÑÑELIK

Plutokratiá...

Dolandyryş ygtyýarlygynyň maddy taýdan ýokary birnäçe baý kişiniň bölüsen oligarhik-yeňillilikli kiçijik toparynyň häkimiýetde oturan dolandyryş formasy.

Şunuň üstünde durup geçmekçi:

ABŞ we maliýe krizisi ikisi birden agzalanda ilki bilen 1929-nyjy ýylyň çöküşligi ýada düşýär! Ýogsam bolmasa. Bu ýurt onuň ýaly ýykgyňçyligы nijeme maliýe yza tesíşliklerini başdan geçirdi. Mysal üçin, 1907-nji ýylyň krizisi...

2008-nji ýylyň krizisiniň simwoly – aňyrsynda 613 milliard dollar bergi galdyryp, şonca bergisiniň bardygyny mälim eden amerikan banky «Lehman Brothers» nähili bar bolsa, 1907-nji ýylhň krizisiniňem simwol banky bardy: «Knickerbocker»...

«Knickerbocker»-iň başlygy Carlz T.Barni spekulýatorlar bilen dil birikdirip, misiň bahalary bilen oýnady welin, bazarda güpür-tapyrlyk boldy. Gelejeginde endişelenen kişiler we telekeçiler depozitlerini nagt pula öwürmek üçin banklara cozdy. Nýu-Ýork biržasy we birnäçe bank çökdi. Barni öz janyna kast etdi we ş.m.

Krizisiň özünü-de ýok etjegini gören J.P.Morgan uly mukdarda resmi depoziti öz bankirlik gurluşyna we bagly banklaryna çekip, maliýe çökgünliginiň geçmegini gazandy.

Şeýle-de, Rokfeller we Rotşild maşgalalarynyň kömegini aldy... ABŞ-nyň 1893-nyjy we 1896-nyjy ýyllardaky maliýe krizisini başyndan geçiren J.P.Morgan «Bu iş beýle dowam edip bilmez, her daýym pul syýasatynyň gözegçiliksiz ulanylmaǵyna düýpli üýtgeşmeler gerek» diýdi.

Bu «üýtgeşmeleri» häkimiýetiň goldawyny alman girizmek mümkün däldi.

• **GIZLIN TOPLANŞYK**

Nelson Oldriç – amerikaly respublikan senator...

Gyzy Ebbi Oldriç J.D.Rokfeller Jr. bilen ýasaşýardy. Jon D.Rokfeller III, Nelson Oldriç Rokfeller, Lourens S.Rokfeller, Wintrop Rokfeller, Dewid Rokfeller, Ebbi A.Rokfeller bularyň agtyk-çowluklarydyr...

Bir ogly W.W.Oldriç bankır, beýleki ogly R.S.Oldriç senatorды. ABŞ-nyň Prezidenti T.Ruzwelt 1907-nji ýylyň krizisine çözgüt tapmak maksady bilen «Döwlet Pul komissiýasyny» gurdurdu. Komissiýanyň başlygy edibem ýigrimi alty ýyllap senatorlyk eden we bank üýtgeşmelerine-pul syýasatyna esewan edýän (halkyň «baýlaryň wekili» diýip at beren) Senatyň maliýe komitetiniň başlygy Nelson Oldriçi belledi. Önem baý bolan senator Oldriç «JP MORGAN» bilenem işleşýärdi.

Oldriçiň maliýe krizisine düýpli çözgüt tapmak üçin J.P.Morganyň Georgia Jekwill adasyndaky klubunda gizlin toplanşyk geçirmegi sýurpız däldi. Dokuz gün dowam eden toplanşyga gatnaşanlar şulardy:

Senator Oldriç, Gazna ministrliginiň kätibi Abram P.Andrew, Rotşild we «Warburg»-yň wekili aklawjy Pol Warburg, «Rokfeller»-iň wekili Frank A.Wanderlip, «J.P.Morgan Company»-nyň şärikdeşi Anri P.Dawison, «First National Bank of New York»-yň başlygy Çarlz D.Norton we «J.P.Morgan»-yň wekili Benjamin Strong...

Olar Döwlet Ätiýaçlyk bankyny (Merkezi bank – FED) gurmagy kararlaşdyrdylar.

Mesele bardy:

Monopoliýalary böleklemegi esasy işine öwrüp, antitrest göreş alyp barýan Prezident T.Ruzwelt FED-e garşıy çykdy. Geçen asyrda iki gezek Merkezi bank gurulanam bolsa, maliýe krisisleriniň öňünü alyp bolmandy.

Epton Sinkler ýaly ABŞ-nyň öñdebaryjy sosialist ýazyjydyr žurnalistleri, Robert M.La Follette ýaly progressiw senatorlary FED-e garşıy çykdy.

Soňra näme boldy?

- **SEKIZ BANK**

Senator Nelson Oldriç FED-iň gurulyş düzgünnamasyny mejlisiniň dykgatyna ýetirdi. Esasy gurujy paýdary bolup sekiz bank çykyş edýärdi:

- Londonyň we Berlineň «Rothschilds» banky...
- Parižiň «Lazard Brothers» banky...
- Italiýanyň «Israel Moses Seif» banky...
- Gamburgyň we Amsterdamyň «Warburg» banky...
- Nýu-Ýorkuň «Lehman Brothers» banky...
- Nýu-Ýorkuň «Kuhn-Loeb» banky...
- Rokfellerler maşgalasynyň «Chase Manhattan» banky...
- Nýu-Ýorkuň «Goldman Sachs» banky...

Prezident T.Ruzwelt ýaly eserdeň W.Howard Taft hem düzgünnamany – Oldriçiň meýilnamasyny ret etdi.

FED-iň tarapdary baýlar saýlawlarda goldan adamy W.Wilsony 1913-nji ýylyň 4-nji martynda Ak Tamda prezident kürsüsünde oturtdy. (Ýogsa Wilsonam halkyň goldawyny aljak bolup, FED-i goldamajakdygyna söz beripdi!)

Wilsonyň giýewi Uilýam Gibbs Mak-Edu bolsa Gazna ministri wezipesine bellendi. Aglabasy Demokrat kongresiň agzalary bolansoň, ýurt Noel baýramçylygynyň bosagasynda durka, 1923-nji ýylyň 23-nji dekabrynda FED düzgünnamasy gyssagly tassyklandy!

FED-i guran amerikan plutokratiýasy birinji jahan urşundan peýdalanylп, imperialist işdäsini daşary ýurtlarda-da dowam etdirmek üçin jahana açyldy. Ol häzirem eksplutasiýasyny FED-iň üstünden dowam etdirýär...

Aradan yüz ýıldan gowrak wagt geçdi. Käbirleri şeýle diýen bolýar:

“- FED-i käbir maşgalalaryň dolandyryandygyny aýtmak komplimasiýa teoriýasydyr!»

Haýranym hekgerýär, bu egosy pöwhe çöññelige...

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 05.01.2022 ý. Maliýe we ykdysadyýet